

ABSTRAKT (in Czech)

Donedávna byli gekoni rodu *Hemidactylus* vyskytující se v oblasti východního Mediteránu a na Arabském poloostrově považováni za relativně nediverzifikovanou skupinu. Jednak to bylo způsobeno jejich výraznou morfologickou uniformitou a zároveň jejich často synantropním způsobem života, díky kterému byly některé druhy rozšířeny na velké vzdálenosti. Nicméně s nástupem molekulárně-fylogenetických metod jakožto běžné techniky rutinně používané k odhalování fylogenetických vztahů mezi organismy se naše poznání diverzity tohoto rodu radikálně změnilo. Cílem této práce bylo odhalit fylogenetické a biogeografické vztahy a systematiku arabských zástupců rodu *Hemidactylus*. Analýzou přes 500 jedinců více než 40 druhů pocházejících z východního Mediteránu, Arabského poloostrova, Sokotry, severní a východní Afriky a Íránu a sekvencí šesti genů (dva mitochondriální - 12S rRNA, *cyt b*; čtyři jaderné - *cmos*, *mc1r*, *rag1*, *rag2*) se podařilo rekonstruovat kalibrovanou fylogenezi tzv. aridního kladu rodu *Hemidactylus*, odvodit jeho komplexní biogeografickou historii a odhalit sedm potenciálně nových druhů. Výsledky biogeografické analýzy naznačují, že současné rozšíření rodu bylo formováno jak vikariančními tak disperzními událostmi. Vikarianční události je možné dát do souvislosti s kontinentálním rozpadem v časném miocénu. Arábie byla po svém osamostatnění od africké kontinentální masy důležitým diversifikačním centrem rodu *Hemidactylus*, ze kterého docházelo k opakovaným kolonizacím do všech okolních oblastí. Objev nečekané diverzity arabských gekonů rodu *Hemidactylus* vedl k detailnější analýze genetických dat a k analýze morfologických znaků, jejichž cílem bylo vyřešení taxonomie nově objevených linií. Jeden druh dříve synonymizovaný s druhem *H. turcicus* byl rozpoznán jako samostatný a čtyři další druhy byly nově popsány. Většina nových druhů pochází z málo probádaných horských oblastí jihozápadní Arábie a zdůrazňuje tak důležitost tohoto regionu coby centra mimořádné diverzity a endemismu plazů v kontextu Arabského poloostrova.